

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

44. De emptione & venditione censuum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

er, qui ad tempus certum sunt, aliquando sunt ad modicum tempus, vt, cum sunt ad annos aliquot infra decem; aliquando non modicum, vt, cum ad decem, aut supra.

Rursus quartò. Omnes hi, aut sunt fructuarij, aut pecuniarij.

Fructuarij, cum pensio est aliqua pars fructus rei, super quam est census.

Pecuniarij, cum est aliquod pecuniæ pretium taxatum: & hi sunt in vsu magis, quam illi fructuarij. Omnes isti census dicuntur reales, quia impositi sunt super rem aliquam, puta, domum, agrum, prædium, vel quid simile; & hos comprehendit definitio census posita. An verò sit census personalis solum impositus super personam, absque vllius rei vtilis obligatione, dicendum est postea.

De emptione & venditione censuum.

CAPVT XLIIII.

Tertio loco, nunc perserutandum est, an licitè possit quis vendere tale ius alteri super res suas, & licitum sit alteri emere.

Dico primò, absque dubio fatendum est, talem contractum ex natura sua licitum esse, posseq; vnum vendere, alterum autem emere.

Potestque hoc probari ex auctoritate multorum doctorum, qui id affirmant; inter quos, sunt Hosti. ca. in ciuitate. de vsura. Sylu. ver. vsura, 2. §. 12. Contrad. quest. 72. Sor. lib. 6. de iust. q. 5. tra. 1. Nauar. super c. 1. 14. q. 3. in fine summæ suæ. Hoc etiam multi tenent.

Ratio autem est aperta; primò quidem ex Inst. lib. 2. tit. de v. tract. vbi habetur, posse aliquè legare alteri vsum, vel vsum fructum rei, idque etiam facere alijs stipulationibus & pactio- nibus. Potest ergo vendere.

Probatur etiam secundo, Si iste contractus esset ex se illicitus, sequeretur, quòd nullis appositis circumstantijs, posset fieri licitus, quia, quod ex se malum est, nulla potest conditione apposta fieri bonum: hoc tamen asserere, esset temerarium; nam in extrau. Martini, & Calixti, tit. de emption. & vendit. approbantur isti contractus, quibusdam appositis circumstantijs.

Præterea tertio, in isto contractu est materia vera venditionis, & emptionis; ergo potest fieri emptio, vel venditio. Antecedens probò; nam ius exigendi fructus est pecunia estimabile; ergo licite potest vendi, & emi. Vnde, non sunt audendi aliqui Canonistæ, inter quos est Inno. super cap. in curia, de vsur. qui dicunt census iam factos posse licite vendi, & emi; vt, si, ego habeo censum super aliquem, possum vendere illum, tamen non licet denuò constituere illos per venditionem, & emptionem; quia dicunt, quod tunc pecunia emitur, quod non licet.

Sed falluntur isti, vt benè dicit Sylu. loco allegato; nam non emitur pecunia. sed ius exigendi pecuniam, vel fructus: de est argumentum contra istos: nam si non licet denuò census constituere; ergo nec licebit factos vendere: nam ij denuò constituti sunt prius. Quod si à principio essent illiciti, etiam etiam postea, per regulam iuris, non firmatur, lib. 6. vbi habetur, non firmatur tractu temporis, quod ab initio iure non subsistit. Est igitur contractus iste, quo census emitur, & venditur, seu nouus, siue antiquus, ex natura sua licitus.

Dico secundò in particulari. Emptio, seu venditio census perpetui, tam redimibilis, quam irredimibilis, licita est ex natura sua. Et quidem de perpetuo irredimibili minor est ambiguitas; quia est pura emptio, & venditio iuris, supra fructus licitius rei, potestque vendi fructus, seu usufructus rei. Redimibili autem non est tam certum, an liceat; tamen etià certum est: nam emptio ista non est nisi cum pacto retrouuendendi: qui enim emit censum, obligatus manet, vt quoties venditor velit reddere pretium, quod ab emptore accepit, recipiat ius ipsum iterum vendere, quod vocant venditorem redimere censum, id est, iterum emere. At contractus emptionis, cum pacto de retrouuendo, ex se licitus est: igitur talis census licitus erit, nisi aliqua apponatur mala circumstantia. Quamuis autem hoc ita sit, spectata natura contractus, tamen propter suspicionem vsuræ, prohibitus est à Pio V. vbi supra, census irredimibilis; probatus verò redimibilis.

Dico tertio. Census temporalis licitus etiam est: sicut enim ius exigendi pensionem perpetuam, pecunia estimabile est, ita etiam ius exigendi ad tempus aliquod. Licite igitur potest emi, & vendi, dummodo ad sint conditiones, quæ postea exponuntur.

Dico quartò; non solum emptio census fructuarij, sed etiam

pecuniarij licitus est: & ratio est, quia fructus rei, sunt aestimabiles pecunia: sicut ergo licet dare fructus, ita etiam licet dare pecunias pro redditu. Hæc sunt, quæ ad iustitiam contractus huius pertinent, si secundum se, & suam naturam considerentur.

*De necessarijs ad iustitiam contractus huius
secundum se.*

CAPVT XLV.

Aliqua sunt necessaria, ut emptio, aut venditio censu, etiam secundum se, licita sit.

Et quidem ad censum perpetuum, tam redimibilem, quam irredimibilem, hæc necessaria sunt.

Primum est, ut verè sit apud venditorem res illa, cuius fructus venduntur; aliàs enim esset fictus contractus, ob id iniustus, & usuræ proximus, immodò verò usura, ut vult Pius V. in bulla citata.

Secundum, ut reddat verè illos fructus, in quos ius emitur. Si enim non reddit tot, quot venduntur, iniusta est, quia venditur, quod non est, aut minus eo, quod est: unde, ut in eadem bulla decernitur, supra rem non reddentem fructus, saltè tot, quot venduntur; aut reddentem quidem, sed alijs censibus venditos, non licet nouum imponere censum. eadem ratione quia ficta est emptio.

Tertium, ut si res illa pereat, vel fructus eius pereant, absque culpa venditoris, tunc emptor non possit percipere fructus: cum enim sit emptio quædam, iste contractus debet leges obseruare emprionis: in emptione autem, si res emptæ perit, damno emptoris perit. Cum ergo venditor ius in fructus rei suæ vendiderit, qui emit, debet suo emere periculo: cum enim fructus perit, ius in fructum etiam perit: idemque censendum est, si res minores facit fructus.

Quartum, ut pretium sit iustum.

Ad iustitiam autem præcij sunt computanda ista, quantitas fructus venditi; ut, si sunt decem, aut octo, aut quinque: plurimum magis valeat.

Rursus perpetuitas: nam octo perpetua singulis annis, et si pacto redimendi, magis valeat, quam decem tempore, aut cum pacto redimendi; sicut res emptæ absque pacto.